

קפלן, חיים אהרן (1880-1942)

(Chaim Aaron Kaplan). מחבר יומן בגטו ורשה. ק' נולד ליד ברנוביץ' שבבילורוסיה, והיה למחנך ולמנהל בית-ספר עברי בורשה. הוא ניהל יומן אישי מפורט, כנראה משנת 1933, כתוב במקורו בעברית, והיומן הוא מן התעודות המקוריות הנדירות שנותרו משנות שלטונם של הנאצים בפולין, שקיעת ורשה היהודית ותקופת השואה בכללה, לדברי ק':
'... היומן נעשה לידיד נפשי, לעמיתי, לרעי...' ואומנם, עד פרוץ מלחמת-העולם השנייה היה היומן כלי לזיכרון נפשי של מחברו ומוגבל לתחומו הפרטי. ואולם, מתחילת המלחמה השתנה צביון היומן, ולצד חייו ותלאותיו כפרט רשם ק' בהרחבה וברציפות את קורות הציבור בורשה, וכן הרהורים על הצפוי ליהודים, על הגרמנים ועל מדיניותם כפי שהתגלו לעיניו ודעותיו על הפולנים.

ק' ניחן בראייה ובאבחנה חודרות, והיומן פורש לפני הקורא תמונה נאמנה של המציאות ושל התמורות שהתחוללו ברוב זמן קיומו של הגטו. יומן המלחמה של ק' נכתב מ-1 בספטמבר 1939, יום פלישת הגרמנים לפולין, עד 4 באוגוסט 1942. ב-4 באוגוסט 1942, בעיצומו של הגירוש הגדול, וכנראה יום-יומיים לפני שגורש לטרבלינקה, סיים ק' את כתיבתו במשפט:
'אם יבוא קצי – יומני מה יהיה עליו'.

אחרי המלחמה נתגלה יומן המלחמה של ק' כמעט בשלימותו ובמחברות במצב תקין ובכתב קריא. הוא הוצא בעברית ובשתי מהדורות באנגלית שהכין א' י' כץ, והשנייה שבהן כוללת את כול חלקי היומן שנתגלו.